

1) Ἐπὶ ἀγροῦ κττ. ὁ μὴ ἀγκλισμένος, ὁ μὴ καθαρισθεὶς ἀπὸ λίθων, ἀκανθῶν κττ.: *Ἀγλιστο ὅτ' ἀκόμα τὸ χωράφι καὶ πότε θὰ τ' ἀγλήσω! 2) Ἐπὶ οἰκίας, ἀκαθάριστος, ἀσυγγυριστος, ἀβόλεντος: *Ἀγλιστο δὲ τὸ ἔχε δώρα τὸ σπῖτι τζη καὶ τοῦ παραγγέρνεις νὰ μὴ δ' ἀγλή; *

*ἀγκλιστράκι τό, ἀγλιστράκι Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἵποκορ. τοῦ οὐσ. ἀγλιστής.

Ὁ μικρὸς ἀγκλιστής, παιδίον παρέχον πράγματα τοῦ οἴκου εἰς ἄλλα παιδιά: Εἶδ' ἀγλιστράκι ὅσον ἐσὺ!

ἀγκλογυριστὰ ἐπίρρ. Πελοπν. (Παύλιτς.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *γαγκλογυριστός ἢ *ἀγκυλογυριστός.

Κυκλικῶς ὡς γάγκλα: Ὁ τοῖχος πάει ἀγκλογυριστὰ.

ἀγκλούθα ἢ, Μεγίστ.

Ἵσως ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἀκαλήφη. Ἰδ. ΜΣτεφανίδ. ἐν Λαογρ. 10 (1929) 203.

Εἶδος κνίδης (urtica). Συνών. τσουκνίδα. [**]

ἀγκλούπα ἢ, Κάρπ. Κῶς Νίσυρ. Ρόδ. Τήλ. ἀγλούπα Ἄνδρ. Ἀστυπ. ἀγκλούπ-πα Κῶς Ρόδ. ἀγλούπα Ἄνδρ. Κάρπ. ἀκλούμπα Νάξ. (Ἐγκαρ.) ἀκονλούμπα Νάξ. ἀγλούπα Ἄνδρ.

Μεγεθυντ. τοῦ οὐσ. ἀγκλούπι. Πβ. κουρούπα-κουρούπι κττ. Ὁ τύπ. ἀκλούμπα ἀπὸ τοῦ ἀγκλούπα κατὰ μετάθ. τοῦ ἐρρίνου, ὁ δὲ τύπ. ἀκονλούμπα κατ' ἀνάπτ. τοῦ ου.

1) Ὁ διχοτομημένος καρπὸς τῆς λαγηνοφόρου κολοκύνθης ὡς ἀντλητήριον ἐνθ' ἄν.: Γέμισε τὴν ἀγκλούπα κρασί Νίσυρ. Φέρε νὰ πιῶμε μετὴν ἀγκλούπα-αὐτόθι. || Μεταφ. φρ.: Θὰ σοῦ κάμω τὸ κεφάλι σου ἀγκλούπα! (θὰ θραύσω τὴν κεφαλὴν σου) Κῶς || Ἄσμ.

Φράξε λαούονας, νίγέ, τὸ στόμα σου πκρό, σοῦ ἴπα μὴ σοῦ ὅρη μὰ ὅς τὴν κεφαλὴ καὶ σοῦ τὴν κάμ' ἀγκλούπα.

Κῶς. Συνών. ἀγκλιά. 2) Συνεκδ. ποσότης ὑγροῦ ὡς μονὰς μετρικὴ οἶνου, γάλακτος Ἄνδρ. Νάξ. 3) Καθόλου, ὁ ἀδιχοτόμητος καρπὸς τῆς λαγηνοφόρου κολοκύνθης χρησιμεύων ὡς δοχεῖον Κῶς Τήλ. κ. ἀ.: Ἐδεσε ὅς ἐνα δέντρο μὴν ἀγκλούπα, ὁ ἀέρας ἐχτύπα τὴν ἀγκλούπα κ' ἢ κόρη ἐνόμιζε πῶς ἀκόμη κάμει ξύλα (ἐκ παραμυθ.) Τήλ. || Μεταφ. φρ.: Εἶσαι μὴ ἀγκλούπα (ἐπὶ νωθροῦ τὴν διάνοιαν) Κῶς. Πβ. κολοκύθα. 4) Εἰρων. ἢ μεγάλη κεφαλὴ Ἄνδρ.: Θὰ σοῦ σπάσω τὴν ἀγλούπα σου!

ἀγκλουπᾶς ὁ, ἀμάρτ. ἀγλουπᾶς Ἄνδρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀγκλούπι ἢ ἀγκλούπα.

Ὁ ἔχων μεγάλην κεφαλὴν, σκωπτικῶς: Εἶδές τονε τὸν ἀγλουπᾶ!

ἀγκλουπεᾶ ἢ, Κῶς.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀγκλούπι.

Τὸ φυτὸν τὸ παράγον ἀγκλούπια, κολοκύνθη ἢ λαγηνοφόρος (lagenaria vulgaris): Ἐβαλες φέτος ἀγκλουπεᾶς; (ἔβαλες=ἐφύτευες). Συνών. νεροκολοκυθῆς.

ἀγκλούπι τό, Κάρπ. Ρόδ. ἀγλούπι Ἀστυπ. Κάλυμν. Σύμ. ἀγλούπ' Ἄνδρ. (Κόρθ.) Σάμ. ἀγκλούπ-πι Χάλκ. ἀγλούπ-πι Κάλυμν. ἀγλούπι Κάλυμν. ἀκλούμπι Νάξ. (Γαλανάδ. Ἐγκαρ.) ἀκλούδι Νάξ. (Κορων.)

Ἐκ συμφύρσ. τῶν οὐσ. ἀγκλία καὶ κουρούπι. Ὁ τύπ. ἀκλούδι ἀπὸ τοῦ ἀγκλούπι κατὰ μετάθ. τοῦ ἐρρίνου.

1) Ὁ διχοτομημένος καρπὸς τῆς λαγηνοφόρου κολοκύνθης ὡς ἀντλητήριον ἐνθ' ἄν.: Βάλε ἐνα ἀγκλούπι νερὸ ὅς τὸ κοφίνι (τῆς μπουγάδας) Ρόδ. κ. ἀ. Ἀκλούμπι τοῦ τυροκομειοῦ-τῶν ἐλαιῶν Γαλανάδ. Ἐβαλε μετὸ ἀγκλούπ-πι νερὸ Χάλκ. Ἐπῆες κ' ἔκοιρες τὰ μαλλιά σου καὶ ἴνηκες σὰν ἀγκλούπ-πι Χάλκ. Εἶναι μοιὲ ἀγλούπ-πι (ἐπὶ τοῦ ἐν χρῶ κεκαρμένου) μοιὲ = ὡς) Κάλυμν. Κάρπ. || Μεταφ. φρ.: Ὁ πεντικὸς τό ἔκαμε ἀγκλούπι τὸ ψωμί Κάρπ. Συνών. ἀγκλιά.

2) Ποσότης ὑγροῦ ὡς μονὰς μετρικὴ Νάξ. (Κορων.): Ὁ δεῖνα μοῦ χρωστεῖ δέκα ἀκλούδια.

ἀγκλῶ, ἀντλῶ Πόντ. (Κερασ. Οἶν.) ἀγκλῶ Κύθηρ. Παξ. Πελοπν. (Λακων. κ. ἀ.) Πόντ. (Σάντ.) κ. ἀ. ἀγλῶ Θήρ. ἀγλῶ Πελοπν. (Μάν.) ἀγκλειῶ Χίος (Καρδάμ.) ἀγκλιζῶ Μύκ. Νάξ. Πελοπν. Στερελλ. (Μεσολόγγ.) ἀγλιζῶ Μύκ. Πελοπν. (Λακων.) ἀγλῶ Θήρ. Λέσβ. Νάξ. (Ἀπύρανθ. Βόθρ. Κορων. Φιλότ.) Σῦρ. ἀγλειῶ Θήρ. Κάρπ. Νάξ. Σῦρ. (Γαλις.) ὀγλειῶ Ἄνδρ. Κάρπ. Κάσ. Νάξ. Νίσυρ. ὀγλιζῶ Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Νίσυρ. Τήλ.

Τὸ ἀρχ. ἀντλῶ. Διὰ τὴν τροπὴν τοῦ τλ εἰς κλ πβ. σεῦτλον-σεῦκλον κτλ.

Α) Μετβ. 1) Ἀντλῶ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ φρέατος, τῆς δεξαμενῆς κττ. Θήρ. Μύκ. Παξ. Πελοπν. (Μάν.) Σῦρ. (Γαλις.) Χίος (Καρδάμ. κ. ἀ.): Ἀγλειῶ νερὸ γιὰ νὰ γεμίσω τὸ σταμνὶ Γαλις. Ἀγλήσε μου νὰ πιῶ Θήρ. Ἀγλῶ νερὸ ἀπ' τὸ πηγάδι Μάν. Πρῶτα ἀγλειούσανε τὰ νερά μετὸ γεράνι Γαλις. Αὐτὴ θέλει ν' ἀγκλήσῃ ὅλη τὴ στέρνα (ὅλον τὸ ὕδωρ τῆς στέρνας) Παξ. β) Κενῶ δι' ἀντλήσεως Πελοπν. (Λακων.): Μετὸ κοντάλι ἢ θάλασσα δὲν ἀγκλειέται. 2) Ἀπαντλῶ τὸ ὕδωρ πρὸς καθαρισμὸν τοῦ περιέχοντος αὐτὸ φρέατος, δεξαμενῆς, κοιλώματος κττ., πλύνω, καθαρίζω Ἄνδρ. Κάσ. Νάξ. Πελοπν. (Λακων.) κ. ἀ.: Νὰ τήνε ὀγλήσῃς τὴ βρούσι Νάξ. ὀγλειῶ τοὺς ἀρούς (κοιλώματα ἐπὶ βράχου) Κάσ. ὀγλειῶ τὸ λάκκο Ἄνδρ. Ἀγκλῶ τὴ στέρνα Λακων. β) Κενῶν τι καθαρίζω αὐτὸ Νάξ. (Ἀπύρανθ. κ. ἀ.) Πελοπν. (Λακων.): Ἀγκλῶ τὴ μάντρα Λακων. Ἀγλειῶ τὸ δῶμα ἀπὸ τὸ χιόνι Νάξ. Δὲν ἀγλειέται τὸ δῶμα, ἐνα γυαλὶ εἶναι καμωμένο Ἀπύρανθ. 3) Καθόλου, καθαρίζω, οἶον τὴν οἰκίαν ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν, τοὺς αὐλακας ἀπὸ τῶν προσχωμάτων, τοὺς ἀγρούς ἀπὸ τῶν λίθων, θάμνων κττ. Νάξ. (Ἀπύρανθ. Βόθρ. Κορων. Φιλότ.) Πελοπν. (Μάν.): ὀγλισμένο τό ἔχεις τὸ σπῖτι σου καλὰ καλὰ Ἀπύρανθ. Ν' ὀγλήσῃς τὴν κάμαρα ἀπὸ τοῖς λάσπες Μάν. Τὰ παραῶγια, μουρέ, μὴ ξεχάσῃς νὰ ὀγλήσῃς (παραῶγια=ὄχε-τοι) Νάξ. Πῆα δὲ κ' ὀγλήσα τὸ χωράφι μου Βόθρ. Πάω νὰ τ' ἀγλήσω, νὰ τὸ περκαίψω, νὰ τὸ σπείρω Ἀπύρανθ. Πάμενε ν' ἀγλήσωμενε τὸ χωράφι Φιλότ. Κασὰ κασὰ ν' ἀγλήσῃς τὴν ἀπάνω μερῆ, νὰ κόψῃς τοῖς βάτοι, δὲνα τὰ χόρτα ποῦ ναι κεί, γιὰτὶ κάνει μέσα ποντικοὶ (κασὰ=καλὰ, δὲνα=ὄλα) Κορων. Ἡ σημ. ἤδη καὶ ἐν ἐγγράφῳ τοῦ 1765. 4) Σκάπτω γῆν βαθέως, οὕτως ὥστε νὰ καταστῇ κατάλληλος πρὸς δεινδροφυτεῖαν Νίσυρ. Τήλ. Πβ. στρεμματίζω. β) Γῆν τέως ἀκαλλιέργητον, μὴ κινηθεῖσαν ὑπὸ τῆς σκαπάνης, μεταβάλλω εἰς ἀγρὸν Τήλ. Συνών. ἀνοίγω χωράφι. Πβ. καὶ ἀγκλισμα 2. 5) Καταντλῶν, κατακλύζων τι πλύνω, καθαρίζω Πόντ. (Κερασ.). Πβ. κλύζω, διακλύζω. 6) Ἐπὶ ρευστῶν, ἀνακινῶ, ἀναταράττω, ἀναδεύω Πόντ. (Οἶν.): Ἀντλῶ τ' ὀβρόν (κτυπῶ τὸ φόν). Πβ. γλυῶ. β) Μεταγίζω μετ' ἀνατάραξιν, οἶον τὸν οἶνον Πόντ. (Οἶν.)